

„It és vizet nem ivott”, de az sem áll, hogy aludni sem aludt. Magyarázat azonban nagyon egyszerű: Miért nem evett és nem ivott az angyalok példáját. Amde ha lózes aludt volna, honnan tudhatta, hogy az angyalok valóban nem esznek és nem isznak-e? Hátha úgy volt, hogy mialatt ő aludt, az angyalok szépen asztalt terítettek és bőven akmározta? A midrás tehát joggal eltelevézi, hogy Mózes az egész idő alatt nem aludt az égen és így biztosan tudta, hogy az angyalok egyáltalában nem esznek és nem isznak.

Pályázatok

A BÉKÉSCSABAI ORTH. IZR. HITKÖZSÉG שומות שומות שומות állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkiváncsoltatik, hogy מנקה és jó מנהל legyen s hogy a felesége a מנהל-t kezelje. Három elismert orth. rabbittól מנהל-vel rendelkező pályázók, 40 éven aluli magyar állampolgárok, kik a magyar nyelvet szóban és írásban jól birják, küldjék be alulírott elnökhöz ajánlataikat, családi állapotuk megjelölésével. Fizetés megegyezés szerint; utiköltés csakis a megválasztottnak térítetik meg. Az állás azonnal elfoglalható.

Békéscsaba.

Stern Armin hitk. elnök.

Felhívás

elemi iskolai tanulók németországi és ausztriai nyaraltatása ügyében.

Sajnálattal látjuk, hogy orthodox fiatalosságunknak — az életben szerföltött fontos — idegen nyelvismerete napról-napra csökken. Gazdasági és társadalmi rétegződése folytán az orthodox fiataloknak elsősorban is a német nyelv ismeretére kell törekednie. E célt kívánja elérni a napokban Budapesten megalakult szervező-bizottság, a szünidei nyaraltatásnak a nyelvtanulás szolgáltatásba állítása által. A bizottság jelen sorokkal egyidejűleg felhívást tesz közzé a németországi és ausztriai konzervatív lapokban, felszólítván mindazokat a szigorúan orthodox életmód szerinti élő családokat, amelyek akár cseré formában, akár ingyenes felajánlással 7—11 éves magyarországi orth. gyermekeket hajlandók a nyári szünidejére magukhoz venni, egyben átirattal fordul a németországi s ausztriai Tóra-hű rabbi és tanító szervezetekhez és közintézményekhez az akció sikere érdekében. Ezek előrebocsátása után fordulunk a főtisztelendő rabbikarhoz, a magyar orthodox közélet vezetőihez,

tanítóikhoz és mindazokhoz, akik az ügy fontosságának tudatában vannak, bocsássák ezirányú tapasztalataikat, tanácsaikat, véleményüket a bizottság rendelkezésére, ugyszintén jelentsék be, hogy németországi és ausztriai kapcsolataikkal mennyiben segíthetik elő munkánkat. A nemes ügy iránt érdeklődők szíves pártfogását és segítségét kéri a Szervező Bizottság.

Mindenemü értesítés, levél stb. a köv. címre küldendő:

Autl. Orth. IZR. Iskola, Sonnenschein Sámuel tanító részére, Bp., Dob-u. 35.

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

Házasság

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cégnevelői levelezés.

INTELLIGENS, jólelkű, szép, nemesszívű rokonom részére ממשחה מיהומת, 6000 P hozománnyal, talmid-chochom ש"ת keresek. Esetleg megfelelő fiatal özvegy. Ajánlatokat válaszbellyel „szerecs” jellegre a kiadóba kérek.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tárliszszövedő, Rombach uca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

SZOMBATHELYEN legizetéseiben és legolcsóbban ékezhethetik

EINHORN SIMON

orth. kóser vendéglőjében. Belsőkató 3. Előzékeny és pontos kiszolgálás. Lakodalmat jutányosan vállal.

Mielőtt sirkövet (ת-מצבה) vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést

RÓNA SÁNDOR sirkőgyárából, NYIREGYHÁZA, Telefon 219. Orth. templom közelében.

ארטה. כשר אה למדרין מן המדרין
LAURANA fürdő, ABBAZIA mellett.
A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — Elsőrendű orth. magyar konyha. — Napi pensió 25 líra.

Leányok és fiúk nyaraltatása. — Felvétel 6 évtől.
A szülők ötödik évi bizalmával — szakszerű, gondos felügyelet, vallásos nevelés, orvosi ellenőrzés és elsőrendű ellátás biztosítva.

Prospektust küld az akció vezetője.
Reichmann Mór tanító, Kecskemét.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbellyel mellékelendő.

Különféle

GARANTÁLT tiszta, orth. kóser libazsír, 5 kg-os tételekben is, a legolcsóbb árban kapható. Üzv. Klein Rudolffné, Kecskemét, Rákóczi-ut 5.

ÓVADEKKEPES ügynök képviselőt, pénzbeszedőt vagy bármilyen bizalmi állást kívánál, úgy Bp-ten, mint vidéken. Ajánlatokat „Tüchtig” jellegre a kiadóba.

25 ÉV ÓTA fennálló, jól bevezetett cipészüzlet, gépekkel, Budapest legforgalmasabb helyén, betegség miatt eladó. Cím a kiadóban.

JÓ PARNOSZO! Nagyobb vidéki városban levő, szépen berendezett, teljesen felszerelt, fűszer- és esemege nagyban kereskedés (pálinka kicsinyben), amely 10 éve fennáll, 6—8000 pengővel közreműködő vagy csendes társat keres. „Szombaton zárva” jellegre.

„FAVORIT”
fest, mos, tisztít
VI. PAULAY EDE-UTCA 51.
Szombaton zárva.
Értesítésre házhoz küldök.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy 25 éve fennálló **héber könyvkereskedésemet** Rombach-u. 1. szám alól KAZINCZY UCCA 33. SZÁM ALÁ. az orth. zsinagóga mellé helyeztem át. Szíves pártfogást kér STEINER G. JÓZSEF מוכר ספרים

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"ץ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip uca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkesztő:
Groszberg Jenő

Vezetőink szózata

Nehéz felhők, cikázó villámok, égi dörgések közepette, midőn megrendült a föld, reszkettek a hegyek és völgyek, szólt az i-teni szózat Jisroélhez. E szózat nyomán fény és világosság áradt I-ten választott népére, Jisroél megkapta — fenséges atyai ajándékul — a szent Tajrót.

És száll a szózat Szináj zengő bécéről azóta, nap-nap után szüntelen, bechol jajm bász-kajl jajzész méhár Chajrév, mely szózatot sajnos nem akarjuk meghallani, nem akarjuk megérteni. Gondfelhők, ellenségeskedők villámai, csapásdörgések közepette megrezzen a zsidó sziv, meghallja ezen a Chajrév-hegyről hangzó i-teni szózatot, mely tudtára adja, hogy *aj löhem labrijajs*, minden emberi nyomor és szenvedés oka, *meelbajno sel Tajro*, a Tajro megalázása. Mert I-tenről elutasítottnak tekintetik az, aki nem becsüli meg a Tajrót és e szózat nyomán szent Tajrónkhoz menekszik Jisroél fia.

Minden zsidó lelkét a *Matan Tajro* magasztos ünnepének áhítatos csendje szállja meg e napokban és minden zsidó szívében lángra gyullad a kinyilatkoztatás — évközben néha szunnyadó — szent tüze. És ebben a megbítt csendben megérzi, meghallja minden zsidó lélek a Chajrév-szózatot, megérzi, meghallja a Tóra búvárainak feltörő sóhajait és a Tóra-szeretet kigyulladt tüze kiterjed a Tajro zászlóvivőire is.

Ezen Chajrév-hegyi כה קול erős visszhangja rázta fel a napokban a magyar zsidóságot. Nagy rabbijaink és bölcs vezetőink ébresztője, segélykiáltása ver fel bennünket. *Frankl Adolf, a Központi Iroda illusztris elnöke, a mádi, debreceni, győri, kisvárdai, nyirbátori, nagykálói és ujfehértői főrabbi felhívással fordultak a rabbikhoz és a zsidó közönséghez. A jesiva-nyomor megdöbbentő képét tárják elénk. Szívemarkoló, velőtrázó vészkiáltással kérik min-*

den igaz zsidót a jesivák megmentésére. Teljes erővel, szívből jövő és szívhöz szóló szavakkal szállnak síkra a „*Tomché Jesivósz Sabosz*” ezévi különös sikere érdekében. Ime pár kivonatos szó szívből fakadó szózataikból:

A rabbikhoz intézett felhívásból: „A zsidóság várfalain, sajnos, nagyobbodtak a hasadékok, a vallástalanság ijeszítő módon terjed és most egyetlen biztos védbástyánkat, szent várunkat, a jesivát is összeomlás fenyegeti. A várórség, a Tomché Jesivósz munkája igen megrezült. Mindnyájunk szent kötelessége őt teljes erővel támogatni, a T. J. erősítése — a tradicionális zsidóság erősítése...”

A közönséghez intézett felhívásból: „A szomorú gazdasági állapotok megrendítették alapjukban a zsidóság évezredes fundamentumait, szent jesiváinkat. *A jesivák egy bizonytalan jövő előtt állnak. Fenntartásuk erősen veszélyeztetve van.* Az „Országos Tomché Jesivósz Egyesület”, szent Tóránk ezen szilárd védbástyája, meggyengült. A jelenlegi katasztrófális gazdasági válság viharai veszélyeztetik áldásos működését. *Lényegesen többnek kell ezidén a Bamidbor, a „Tomché Jesivósz Sabosz” jövedelmének lenni, mint a korábbi években.* Sajfor-ként emeljük fel kérő szavunkat és kiáltunk segélyért. Emlékezzetek, szent jesiváink vannak veszélyben! Ez létérdekiünk! Szent Tóránk fenntartásáról van szó! Minden zsidó kötelessége az Orsz. T. J.-t tettenesen, erejéhez képest, sőt ezen felül is támogatni...”

A Tajró hangja, vezetőink e lelkes riadója kell, hogy meghallgatásra találjon. Szent Tóránk hív, — ki ne követné? A jesivák helyzete félelmetesen szomorú. A legsötétebb szín sem elég sötét, hogy a jesivák helyzetét oly sivár, oly szomorúra fesse, mint amilyen. Meg kell menteni je-

siváinkat. A zsidóság jövőjéről van szó! Azért pedig mindenkinek mindent meg kell tenni.

A Tajró elfogadásával kötelezettséget vállaltunk, fenntartásának biztosítására. Itt a kötelezettség teljesítésének határnapja. És mi teljesíteni is fogjuk kötelezettségeinket. Biztosra vesszük, hogy összes hitközségeink feladatuk magaslatán fognak állni és minden egyes zsidó is méltóan fogja kivenni részét e szent munkából. Kell, hogy így legyen! Biztosítsunk sikeres eredményt a „Tomché Jesivósz Sabosz”-nak és a „Tomché Jesivósz hét”-nek. Lehetővé kell tenni a T. J.-nek, hogy eme nehéz és válságos időkben, amikor munkája még szükségesebb, fennakad nélkül teljesítse szent hivatását. A Tajró népe nem feledkezik meg a Tajró búváiról.

E szombaton nyilvánuljon meg, hogy el meg minden zsidó szívében a kinyilatkoztatás tüze, a Tóra-szeretet parazsa.

Hizohárú...

„Hizohárú bioné anijim... — vigyázzatok a szegények gyermekeire, mert belőlük indul ki a Tóra.”

Tudjátok, hogy mit jelent ez a mondas? Az egyiknek szent kötelességet, alkalmat, hogy aránylag könnyen jusson egy *sulyos מצוה*-hoz, a másiknak egy darabka kenyert, egy lehetőséget, hogy idejét a tóratanulásnak szentelhesse, mindkettőnek együtt pedig azt a rendkívüli fontosságot, melyet bölcsseink a Tóra fennmaradásának, a Tóra tanításának és tanulásának tulajdonítottak.

Mikor bölcsseink felszólítottak bennünket, (*Nedórim* 81.) hogy vigyázzunk a szegények tóratanulására, úgy nem azt akarták evvel hangsúlyozni, hogy a Tóra csupán a szegényekből indul ki,

hanem le akarták szögezni, hogy a Tóra mindenkié, birtoklása nincsen társadalmi, vagy gazdasági kaszthoz kötve, tanulásához nemcsak annak van joga, ki anyagi függetlenségénél fogva azt gond nélkül teheti, hanem kötelességünk tette, hogy minden tanulmányt segítsünk a tóranulás lehetőségének elérésében, hogy a szegények gyermekeiből is induljon ki a Tóra!

Ez a célkitűzése a „Tomché Jesivósz”-nak és így mindannyiunk kötelessége őt, szent munkájában, anyagi erőnknek megfelelően segíteni. Gondoljunk arra, hogy a Tóra állandó tanulása, ezen egyik legfontosabb és alapvető törvényünk, mindnyájunkra kötelező. Eleget teszünk ennek? Ha magunkba szállva konstatáljuk ebbeli mulasztásunkat, úgy rendszerint יושבי תורה és יושבי תורה példájával

nyugtatjuk meg lelkiismeretünket. De hol vannak ma a יושבי תורה-ek? Eltekintve azoktól, kik hivatás szerűen a tóranítástól, vagy tanulásból élnek, számuk sajnos egyre fogy és csupán a jesivabócherek azok, kik továbbra is reggeltől estig, kora hajnaltól a késő éjszakáig a Tórának, a Talmudnak élnek. Ezeket tehát segíteniünk kell!

Néhány nap múlva van a מתן תורה, a Tóra-adás ünnepe. Gondoljatok erre, mikor most szombaton a Tóra elé járultok és adjatok Ti is Tórát, tóranulási lehetőséget bóchereinknek, kikről a mai néhez viszonyok mellett a „Tomché Jesivósz” csak a legnagyobb erőfeszítéssel tud gondoskodni. Adjatok!...

Óbudai Freudiger Fülöp,
a budapesti jesivatamogató
propagandabizottság elnöke.

Kellemes, jó és olesó nyaralás **SIÓFOKON**
a FRÄNKEL-féle orth. kóser pensióban
István-ut 4. sz.

Kényelmes, tiszta, nagy szobák, gyönyörű szép és nagy kerthelyiség. Nagyobb családoknak árkedvezmény. Gyermekeket (szülők nélkül is) kellő felügyelet mellett, teljes felölősséggel nyaralásra elfogadjuk.

Bejáró vendégeknek olesó menürendszer. Megnyílik június hó 10-én. Előzetes érdeklődés és előjegyzések. Személyes vezetésem mellett a legfigyelmesebb kiszolgálás.

FRÄNKEL IGNÁC VENDÉGLŐS
Budapest, VII., Rombach uca 12. sz. Telefon: József 372-57.

Hunfalvi emlékezés

Irta: Guttmann József, Torna.

A tavasz szombat délutánok azon kellemes órái alatt, midőn az újjáébredő, ezer meg ezer színben pompázó természet, tüneményes képei, szívet-lelket gyönyörködtető élvezetet nyújtanak, amidőn a mosolygó nap sugar éltető melege csalogatóan invitálja az ifjúságot az üdítő friss levegőre: Izráel fiai szent tradíciójukhoz híven a Tóra tanházaiba gyülekeznek és lelki élvezettel hallgatják a Perek gyönyörű szép magyarázatainak előadását. A Perek ifju hallgatóit nem csábítják a kikelet fenséges megnyilatkozásának káprázatos szépségei, a szombat pihenő napját a Tóra tanulásának szentelve, a Tóra napfényében sütkeznek és éltető melegében vidítják fel szomjazó lelküket. Izráel fiai átérzik a Perek magasztos voltát, hogy a zsidóság eme feoklét etikája, eltérően más népek erkölestánától, nem az emberi filozófia terméke, de eredete i-teni jellegü és épu, mint a vallási törvények, a Szináj hegyéről származnak. Ezt hangoztatja a Perek első bekezdő mondata: „Maj-

se átvette a Tórát a Szináj hegyéről...”

A Perek ezen sajátságosan kezdődő mondatát, bölescink egy mélyebb etikai értelemben magyarázzák. Majse Rabbénü, aki a Tóra tanubizonyysága szerint a legszerényebb volt embertársai közt, találatott alkalmassá arra, hogy a Tórát átvegye a Szináj hegyéről, mert a Szináj hegye is — a Midrás elbeszélése szerint — a Tóraadás helyének kiválasztásánál szerényen felrehúzódott és ezért lett kiválasztva a többi hegyek közül arra, hogy a Tóra-adás színhelye legyen.

Ebből láthatjuk, hogy a Tóra átvétele, foglalkozása és átadásának elengedhetetlen feltétele — a szerénység. Vagyis csupán olyan egyéniség, akiben az erkölcsi tulajdonságok eme szép erénye megvan, alkalmas arra, hogy Izráel vezére, a Tóra nagy mestere legyen, miként Mózes, akit szerénysége predesztinált ezen legmagasabb pozícióra.

Egy emberöltön át volt a megboldogult hunfalvi Gaon a magyar zsidóság Mózes és a Magas Tátra egekbe nyúló bércének közelében

A miniszterelnök és a magyar zsidóság

Nemrégiben nyilatkozott a miniszterelnök a Zsidó Távirati Iroda igazgatójának a magyar zsidóságról. Ujabbban egy amerikai lap *Viereck* nevü munkatársa előtt nyilatkozott a miniszterelnök Magyarország általános problémáiról. Beszélgetése végén a zsunaliszta a magyar zsidóság ügyeire terelte a témát, melynek során az ujságíró és a miniszterelnök között a köv. párbeszéd folyt le:

Viereck: Nem ritkán olvasunk olyan ujsághíreket, hogy Magyarországon üldözik a zsidókat. Mire vezethető vissza a magyarországi antiszemizmus növekedése?

Bethlen: Az antiszemizmus növekedett Magyarországon, mert a nép véleménye kapcsolatba hozta a zsidókat és a bolsevizmust. Az a tény, hogy néhány zsidó gazdag maradt, mialatt a legtöbb magyar ember elszegényedett, növelte a nép elkésereését.

Viereck: Miért zárják ki az egyetemokről a zsidó hallgatókat?

Bethlen: Nem zárjuk ki a zsidókat. Közvetlenül a bolsevizmus legyőzése után olyan törvényt hoztunk, amely az összes egyetemi hallgatók számát korlátozta. Ez a tör-

szerényen felrehúzódó Hunfalva egy darab Szináj... Kiváló egyénisége, nagy Tóratudása, szelid I-tenfélelme, a szeretet és jószág szép erényeivel párosulva, mindez a szerénység ékes koszorújával körülövezve, tették alkalmassá őt arra, hogy több mint 50 éven át, mint a zsidóság vezére és a Tóra igazi leteteményese, magasztos hivatását a legnemesebb értelemben betöltse.

Mindezek megállapítása után, reflektálni kívánok volt jesiva társaim egyes kritikáira, melyekben érthetetlennek találják, amiért a nagy Mesterről megírt reminiscenciákban, amelyeket a *Zsidó Ujság*-ban közöltem, csupán a Mesternek emberi vonásait jellemző epizódoknak kidomborítására szorítottam, holott korának, mint egyik legnagyobb Tóratekintélye az ő nagysága a Tóratudásban is megnyilvánult és híres volt mint lelki tanácsadó is...

Idestova 6 éve annak, hogy a világhírű — *Reb Sájale Keresztürer* néven ismert — rebbe meghalt, akinek temetésén csekélységem is résztvett. A sok szapdon közül, egyik veje, a következő, valóban találó szavakban jellemezte a nagy caddikot:

vény, amely több évig volt érvényben, a zsidó hallgatók számát a zsidóságnak a népességhez viszonyított arányszáma szerint határozta meg.

Viereck: Miért hozták ezt a törvényt?

Bethlen: Intellektuális túlprodukciónak előtt álltunk, s kénytelenek voltunk az egyetemre bebocsátható hallgatók számát korlátozni, hogy megakadályozzuk egy intellektuális proletariátus keletkezését. Ez nem volt antiszemita rendszabály, hanem csak eszköz arra, hogy minden magyarországi vallásnak egyenlő lehetőséget nyujtsunk arra, hogy helyet kapjanak egyetemünk meghatározott számú férőhelyein. Nem vallási előítélletről, hanem egzisztenciális kérdéstről volt szó. A törvény egyformán zárt ki zsidókat és magyar nemeseket. A zsidók talán jobban érezték szigorát, mint mások, mert aránytalanul nagy tömegekben akartak tudományos pályára lépni. (Feláll és fel-alá jár a szobában. Végül, mosolyogva): Különben is ez a törvény nem egészen idegen azoktól az iratlan szabályoktól, amelyek

egy-amerikai egyetemeken ugyan csak korlátozzák a zsidó hallgatók számát. A zsidókkal nem bánnak Magyarországon másképp, mint egy más vallással. A törvényt igen nagyvonaluan hajtják végre, minek következtében a zsidók messze túllérik a kvótájukat. Noha számuk a lakosságnak csak 6 százalékát teszi ki, zsidó egyetemi hallgatóink száma a 12-20 százalék között mozog.

Viereck: De hát mi a helyzet az egyetemeken, a zsidó hallgatók ellen történő kilengésekkel?

Bethlen: Ezeket az eseményeket mindig elítéltük. Egy egyetemet bezártam és zárva tartottam mindaddig, míg végérvényes ígéretet nem

BECKERT HUGÓ

parókakészítő, specialista.

Most

Budapest, Dob-utca 27.

(Skrek ház) Lift.

*Akarjátok szent jesiváink fennmaradását?
Dolgozzatok a „Tomché Jesivósz Sabosz” érdekében.
Küldemények címe: Országos Tomché Jesivósz Egyesület, Győr. (Postacsekk sz. 40.530.)*

— A megboldogult caddik híres volt mint rebbe... Igenis rebbe, csodarabbi volt, de egész más értelemben, mint ahogy azt Önök gondolják... A mai világban, midőn az önzés, az irigység és kapzsiság aljas indulatától elragadva, csakis saját énünk érdeke lebeg szemünk előtt, de embertársainkról teljesen megfeledkezünk, ebben a világban létezett ez az ember, kinek a szive csupa szeretet és jószág volt idegenekkel szemben és kivétel nélkül, minden rászorulólt minden szükségességgel ellátott... Egy ilyen ember csodaszámába megy és ilyen értelemben volt az elhunyt — csodarabbi...

Ugyanezt mondhatjuk szeretett Mesterünkről is. Nemes gondolkodásmódja, nemes érzelmei és finom lelkülete, szelid szerénysége, mely által atvai szeretetét árasztotta szét merő idegen gyermekekkel szemben, érdemesítették őt arra, hogy ezer meg ezer tanítványa vezérét és mesterét tisztelje benne. Az ilyen egyén, aki az emberi erények legmagasabb fokán, az ellenkező elemek önmagában annyira kiegyenlített, hogy benne a legszebb és legmeghatóbb

harmónia uralkodott, egy ilyen ember csodaszámába megy és ilyen értelemben volt a Mester is — csodarabbi... Amidőn tehát áldott emlékének megörökítésére töreksem, nem nagy tudásának és csodatetteinek jellemzését elevenítem fel, mert ez ellen, jámbor szerénysége, épu, mint életében, a mennyei magasságban is bizonyára erélyesen tiltakoznék... De szent kötelességemnek tartom, fenséges emberi vonásait jellemző apró epizódokban megrögzíteni, hogy az utókor számára útmutatásul és irányelvkül szolgáljon az eljövendő korszakok részére...
„Egyszerű tanító vagyok...”

A Mester jámbor szerénységét mi sem bizonyítja jobban, mint erélyes tiltakozása azon nagyszámu zarándoklás ellen, amely őt, mint rebbe (csodarabbi) körülvette. Az évben többször látogatták meg őt tanítványai s nagyszámu idegenek is. Amíg azonban tanítványaitól ezt egyenesen megkivánta, az idegenek zarándoklása roppant bántotta őt és erélyes tiltakozásának következőleg adott kifejezést. „Nem tudom meg-

kaptam a keresztény hallgatóktól, hogy nem fogják megismételni a zsidók elleni erőszakoskodásokat.

— A MAGYAR KORMÁNY A NAPTARREFORM ELLEN. A napokban tartotta a Külügyi Társaságban ülését a magyar nemzeti naptárbizottság, melyen az összes egyházak képviselői résztvettek. Jelen voltak a gazdasági élet és az állami hatóságok kiküldöttei. Eötvényi Nagy Olivér, a Külügyi Társaság ügyvezető elnöke elnökölt az ülésen, melyen elfogadták dr. Tass Antalnak, a Csillagvizsgáló Intézet elnökének szakszerű jelentését, mely szerint ajánlják, hogy a magyar kormány foglaljon állást a radikális reform ellen, mely ugy szólna, hogy minden év végén egy semleges napot iktatnának be. *A magyar nemzeti naptárbizottság magáéva tette az egyház képviselőinek álláspontját.* (Az orthodox Iroda részéről Frankl Adolf elnök; a neológ Iroda részéről Gábor Gyula alelnök ismertették a zsidóság álláspontját, mely a reformot vallási okokból ellenzi.)

érteni, mit akarnak tőlem, nem vagyok csodarabbi, csupán egyszerű tanítója gyermekeimnek...”

Erő és egészség a jesiva vezetésére...

Az utolsó években krónikus betegségre annyira elhatalmasodott rajta, szenvedései annyira elgyengítették, hogy legnagyobb fájdalomra az előadásokat be kellett szüntetni és így életének legnagyobb élvezetétől megfosztva, sivár helyzete fölött töprengve feküdt ágyában... Egy ilyen szárnalmas állapotban látogatta meg őt, egy régi barátja, egy ősz rabbi, akinek a Mester sírva panasolta el szomorú bánatát... Midőn a vendég eltávozott, bucsúzásul azt kívánta a Mesternek, hogy még sok-sok hosszú éveket éljen örömben és egészségben és adja az Ég, hogy vele együtt mehessen mennél hamarabb a *Gajál cedek* elé... A Mester ezt a szép kívánságot megköszönte, de a következő megjegyzés hozzáfűzésével: „...Jobb szerettem volna, ha azt kívánja nekem, hogy mennél hamarabb visszanyerjem egészségemet, hogy az előadásokat tanítványaimnak folytathassam...” (Folyt. köv.)

A váci gaon ו"י sirkőavatása

Vác, Ijor 25. Országos részvét mellett avatták fel ma a tavaly elhunyt híres czadik siremlékét. *Vekópajd ószü laj bemajszaj* (Divré hájómim II. 32/33): a Midrás szerint Tóratekereszt állították a király sírjára, más magyarázat szerint jesivát. Az elhunyt nagy Tóraoszlop, ki nek Tórabuvarkodása, kitartó szorgalma legendaszerű volt, egy megtestesült Széfer tóra volt teljes egészében: ezt fejtették ki síremlékénél, ezt domborították ki az összes heszpedekben. De a másik variáció is beteljesült. Jesivája összegyűlt sírjánál. Ezrekre menő tanítványai közül, aki csak tehetett, megjelent a szent helyen. Ósz szakállas *báálé bátim*, olyanok is, kik már 50 év előtt tanultak nála, tekintélyes főbbik gyűltek össze mesterük tiszteletére. Ugyszólván egész jesiva volt együtt...

Hermann Ignác.

A kegyelet nagy ünnepe volt a váci gaon maczévó-állítása kedden délután. Mindenfelől sereglettek a kegyelettevők Vácra. A Budapestről 12.20-kor induló vonat zsufolva volt a sirkőavatásra utazók sokaságával. Evvel a vonattal utazott Frankl Adolf irodai elnök, dr. Reiner Imre kisérétében, Winkler győrszentmártoni főbbik, Mayer, Braun és Welcz pesti egyleti rabbik, Leichtig ujjpesti ill. kunszentmiklósi hitk. elnökök, dr. Deutsch Adolf igazgató, Groszberg Jenő főszerkesztő, valamint a nagy gaon számtalan tanítványa és tisztelője. A budapesti orth. hitközséget és chevrat Sussmann rabbi, Schlesinger József és Reitmann Manó előljárók, Löffler főtitkár képviselték. Küldöttségek voltak még Bonyhád, Balassagyarmat, Szarvas, Dunaszerdahely, Pozsony stb. stb. hitközségekből. A siremléket Kohn Mór (Vác) sirkőfaragó készítette, méltóan szép kivitelben. A sír fölé áhítatossági házikót (ajhelt) építettek. A sírkön már most is száz és száz név van felírva, — áhítatoskodók felírták neveiket, amikor imádkoztak a czadik sír-

jánál... A beszédek sorát 2 órakor kezdte meg a gaon legidősebb fia,

Silberstein Áron beledi főbbik:

... מה הציון הלו,

— milyen emlék ez, amelyet itt látok? A város lakói azt mondták: ez a sírhelye I-ten emberének, aki Jehudóból származott.

— Siremléke áll a kiváló gaonnak. Nem neki van szüksége emlékre, mert működése felejthetetlen lesz, elmúlását még soká fájlni fogják. A siremlék áll s ezrek fognak ide zárandokolni, olyanok, akik már érezték R. Jesájó Silberstein segítő imáját s akik hallották „jódov roo laj” mily hatása volt az ő könyörgésének, „veézer miczórov tiheje” s bajaikban segítségért fognak könyörögni e szent helyen. A siremlékre pedig betűszerinti értelemben alkalmazható az ige: מן מה — milyen siremlék ez, mert a מה szó 45-öt jelent, kb. ennyi esztendőn át vezette itt nyáját a megdicsőült s a מה מן szó a szerénységre is utal, amint Majse Rabbénü, a legszerényebb, mondta: „venachnü mo” (mi pedig mik vagyunk). Nagyság s szerénység egyeült benne. Milyen siremlék ez? „A város emberei azt felelték” a hitközség összes tagjai, akik koronájukat, diszüket vesztették benne, tanúságot tesznek róla „I-ten embere volt”, a Tóra fejedelme, „aki Jehudóból jött”, méltó fia volt R. Jehudó Lébnek, a „Sevilé Dóvid” szerzőjének, aki ugyancsak lelki pásztora volt a községnek, de „jött Jehudóból”,

Kurort SLIAC Orth.

für Herz-, Magen- und alle Frauenleiden sehr reiche naturwarme Kohlensäure und eisenhaltige Bade- u. Trinkquellen.

Hotel Metropol

60 Zimmer, 100 Betten. — Steht in der heurigen Saison unter Aufsicht des Ew. H. Oberrabbiner Hilel Undsorfer in Lucenee (Losonc). In der Vor- u. Nach-saison tägliche Pension v. Kc. 45—48. Hauptsaison von Kc. 58 samt Wohnung, elektrisches Licht und Bedienung. Rit. Bad im Hause. Rabbiner Ermässigung. Budapesttől 5 óra gyorsvonattal. Vissza 50 százalék kedvezmény. HOTEL METROPOL, SLIAC.

olyan értelemben is, hogy Jeruzsálemből jött, ahol gyermekkorát töltötte. S az ő öröksége maradjon drága érték hitközségének. A talmud (Jerusalmi Sekólim II.) szerint a halott után maradt hagyatékból emléket építenek sírhelyén — mondja Rabbi Nószon, de Rabbi Simajm b. Gamliél szerint: „nem állítanak síremléket az igazaknak (czadikim), mert igeik az ő emlékeik.” A „Máaszáj Lamelech” szerzőjének nem kell siremlék, de kell az utódoknak, hogy tanítsa őket az ő szellemére, hogy emlékeztesse őket békességre s a Tóra iránti szeretet és vallásosság jegyében való egyetértésre. Ez a szellemi s erkölcsi hagyatéka a megdicsőült gaonnak s erre emlékeztessen e maczévó...

Utána a gaon utódja rabbiszékében, mondotta el megindító beszédét.

Silberstein Dávid váci főbbik:

— Fájdalom s emelkedettség telíti a szívet, amikor az ember megáll e siremlék előtt. A gaon itthagytá nyáját, de a mennyei világban megtekinthető a sechino dicsfénytől. Ez a tudat megvalósítja a hetiszidra szavait: *שאו את ראש כל עדה בני ישראל* „emeld fel Jiszroél gyülekezetének fejét.” A gyülekezetnek szüksége van, jobban, mint azelőtt, a *lekkület felemelésére*. Erre szolgál a sír fölé emelt ajhelt. A „Divré Hajómim” (II. 32.) ama szavát: „meghalt Chizkijóhü s nagy tiszteletet tettek vele halálában” a gemóro s a midrás úgy értelmezik, hogy széfer tajrót helyeztek sírjára azzal a kijelentéssel: a sírban nyugvó megtartotta mindazt, ami a Tórában elő van írva, s hogy jesivát rendeztek be siremléke körül. Ötven évig tanította az elhunyt gaon növendékek ezreit. Milyen tiszteletet adhatunk neki? Azt, hogy az ő jesivája fényét igyekezzünk emelni, ami eddig מן א sikerült is, s amit e tekintetben teszünk, az elhunyt gaon dicsőségét jelenti. „Éd hagat haze *veédo* hamaczévó”, az ő hitközsége, az *édó hakedajso*, az ő hozzá hű maradt barátaiért imádkozik ő, azokért, akik fenkolt szellemében haladnak tovább... A Megdicsőült veje következett ezután.

Deutsch balassagyarmati főbbik:

— Bölcséink kijelentése szerint „az rendeltetett a halottról, hogy elfelejtessék a szívből”. Nem a nagy ember emléke merül feledésbe, hanem az a fájdalom enyhül, hogy a nagy gaon már halott. Emléke el nem halványulhat. A Máaszáj Lamelech-et nemzedékek sorai fogják tanulmányozni s betűiből kiáradni érzik majd a segítségét, érzik majd a *süném*-beli asszony szavai szerint (Melóchim II. 4) „I-ten embere, szent volt ő, átvonul előttünk mindenkor”.

A maczévó is erre emlékeztessen, hogy ő tovább itt van közöttünk, „mindenkor elvonul előttünk” s ezért „náásze laj alijasz kir. ketano” berendezték neki ezt a kis ajhelt... hogy ki-ki onthassa ki benne búját-bánatát és a czadik érdemében megkönnyebbülten távozhasson a szent helyről...

A többi szónok:

A Megdicsőült 2 polgári foglalkozású fia, R. Majse Czevi (Ujfehértó) és R. Jiszroél (Vác) keresetlen szavakban megható kifejezést adtak kegyeletüknek. *Abelesz* nagysallói főbbik a tanítványok nevében róttá le a kegyelet adóját és azt hangoztatta, hogy az ujonnan felállított síremlék kapocs lesz a gaon tanítványai, ill. hitközségbeli tisztelői között. *Meisels* váci dájon a gaonért való gyász felemelő hatásáról (*agro dehszpedo delüjo*) beszélt s kérte a Megdicsőültet, hogy imádkozzék a zsidóság közösségéért, amelynek életküzdélme ma oly keservesen néhez... Sorra következtek ezután *Lórin*c nagyroszi, *Pollák* soltvadkerti, *Jungris*z nógrádberceli, *Duschinszky* rákospalotai és *Stein* diósgyőri főbbik megható emlékbeszédei. Mindannyian felelevenítették epizódokat a czadik életéből, mellyel nagyságát markáns vonalokban megrajzolták.

Este 7/7 volt már, amikor a világhírű gaon emlékének szentelt ünnepély befejezést nyert.

Gyermekek nyaraltatását

hitközségenként elvállalom. Bővebb felvilágosítást levélben. ÖZV. KOHN SÁMUEL NÉ BALATONSZEMES.

SZOMBATHELYEN legízletesebben és legolcsóbban étkezhetik

EINHORN SIMON orth. kóser vendéglőjében. Bélsikátor 3. Előzékeny és pontos kiszolgálás. Lakodalmat jutányosan vállal.

Üdvözet a szerencsi gyülekezetnek

Nyiregyháza, május 10. Nagy lelki örömmel olvastam, hogy *Katzburg* ózdi főbbik szózata nem jutott a pusztában kiáltó szó sorsára s a bölcsen gondolkodó és cselekvő férfiak segítségével, a tállyai és szerencsi főbbik közreműködésével Szerencsen megalakul a Borsód- és szomszédos megyék „Machziké Hadosz” egyesülete. A mai tespedésben már a megalakulás is cselekedet és az a remény, hogy a megalakulás után áldásos és termékeny munka következik, megerősít mindannyiunkat, akiket a hazai orthodoxia sivár közléte fájdalommal tölt el. Hadd adjak kifejezést ama meggyőződésednek, hogy a Machziké Hadosz az orthodoxia ütőerén tartaná kezét, ha működésébe belekapcsolná a nevelés, a *chinüch ügyét*. A chinüch a sarokkő, amelyen „a szentek szentélye áll s amelyre épült a világmindenség” (*even seszijo semine nó hüseszsz hoajlom*). A chinüch inognak, de a talmüd-tajrók sem állnak szilárdan. A *Zsidó Ujság* levelet közölt arról, hogy kénytelenek voltak egyes községekben elbocsátani melamedokat. Máshol, mint nálunk Nyiregyháza, a növendékek örvendetes szaporodásával, szaporították a melamedok számát egy kiegészítővel, *de a bevételük apadásával kényszerülve voltunk egy bizonyos mértékű fizetésredukcióra*... Mindezt rendezni kell!

A hitközségek költségvetésének egy része kötelezőleg a jesiva s talmudtóra támogatására állítandó be.

A szerencsi összejövétel vezérci vegyék programjukba a tórain-tézmények tananyagát és módszereit; legyenek tekintettel arra a sok életrevaló eszmére, amely a *Zsidó Ujság* hasábjain napvilágot

látott a talmudtórak tanmenetének megjavítására vonatkozólag. Ne térítessék el magukat sem azoktól, akik szerint nem kell semmit sem javítani, sem azoktól, akik szerint nem lehet semmit sem tenni. A középút az élet, a zsidó élet útja, amelyen haladjon és vezessen bennünket az ujonnan életre hívott Machziké Hadosz.

Schreiber Sámuel.

Kundmachung

Wirkungsvolle **רשות** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** ו"י, Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu massigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P aufwärts, 50 H. Portó recommendirt im voraus erbeten. — Mein **לא יראו** auf **Perek**. Preis 1.20 **Rabbiner Israel Braun** Budapest, Szövetség-ucca 45.

Érdeklődés alkalmával válaszbelégy melléklendő. A dróse-ért járó tiszteletdíj előre küldendő be. Drósek raktáron nincsenek, csak megrendelésre készülnek

— EGY GALICIAI ZSIDÓÁNYT KOLOSTORBA HURCOLTAK. Egy Stanislauba melletti faluban néhány hónappal ezelőtt eltűnt egy Ungár Berta nevű 18 esztendő zsidólány s vele egyidejűleg tűnt el a faluból a keresztény tanító is. Most jöttek rá a szülők, kik mindenféle lázasan keresték lányukat, hogy az elhurcolt leány egy przemsyli kolostorban tartózkodik, hová a tanító rábeszélésére vonult be. A szülők kétségbeesve kérték a rend vezetését, hogy bocsássa szabadon leányukat, de az kerekén megtagadta azt. Erre a szülők hatósághoz fordultak segítségért, mire a hatóság kiadott egy rendelkezést, hogy a szülők kihozhatják leányukat még rendőrségi segédlettel is a rend házából. Mikor a leány kijött, kategorikusan kijelentette, hogy nem akar visszamenni a szülői házba, de az apa erőszakosan is elvitte és a rendőrség segítségével hazavitte.

EKSZERÉSZ ÉS ÓRAS

Heiden Leó Budapest, VII., Király ucca 21.

TELEFON: JÓZSEF 381-10

Valódi ezüst gyertyatartók, menórák, beszómim-tartók, eszrogdobozok, szédertálak, serlegek nagy választékban. Alkalmi és nászajándékok briliáns arany és ezüst tárgyakban, dús választék! Olcsó gyári árak!

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása areról, karról, szépségápolás, helvi soványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás). „Miracle” hajeltávolítószer szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrásy-ut 38. Párizsi Áruházal szemben. Kérjen prospektust!

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Bamidbor, Ijor 29. VI. Perek

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest) 7.—

שבת קמיעה 7.55

Vasárnap Rajs-chajdes Szivon

שבת קמיעה 7.—

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen f. olvasóinkat, akiknek előfizetése 1. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordulással megújítani sziveskedjenek. Az átfutalás legegyszerűbb módja belsőleg postafutalékpénztári csekk útján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok töltheti ki.)

— A TOMCHÉ JESIVÓSZ SZOMBATJA TISZTELETÉRE JELENIK MEG A ZSIDÓ UJSÁG. E héten a sovüajszra való tekintettel a felekezeti lapok nem jelennek meg, illetve sovüajsz-ra összevont számot adnak ki. A Zsidó Ujság-ot azonban kénytelenek voltunk megjelentetni. Sábosz Bamidbor lesz most szombat, az a szombat, amelynek snóderje az Országos Tomché Jesivósz céljainak van szentelve. E szombatra megjelenni a Zsidó Ujság számára erkölcsi kényszer és szent kötelesség, bár áldozattal összekötött ténykedés. Ha a Tórához felhívtak mindegyike csak egy parányi töredékét áldozni annak, amit e szám megjelenésével a Zsidó Ujság áldozott, akkor a Tomché Jesivósz feléldülne s pénzügyileg megszilárdulva, teljes mértékben szolgálhatná a legszentebb ügyet: a Tóratanulás felvirágoztatását.

— TOMCHÉ JESIVÓSZ SABOSZ. Országos orthodox határozat folytán Bamidbor szombatján ugy Budapest, mint az országban, az összes templomokban és imaházakban, valamint privát minjonoknál felajánlott templomadományok a „Tomché Jesivósz” céljaira fordítandók. Minden becsületes zsidó tartsa kötelességének, hogy e szombaton a Tóra elé járuljon (e célból a leinolásnál több „hajszoft” eszközölnek) s a Tórárt tanuló ifjúságnak adományozzon legalább annyit, amennyit egy szombat háztartási költsége (צרכי שבת) kitesz. A zsidóság létalapja a Tóra. Tóra nélkül nincs zsidóság. Jesivák nélkül nincs Tóra!

— A RABBIK HADMENTESSÉGE ROMÁNIÁBAN. A román kultuszminisztérium feltüntést keltő

rendeletet bocsátott ki, amelyben a rabbi katonamentességének revizióját rendeli el. A rendelet megállapítja, hogy a rabbi a katonakötelesség ügyében nem tették eleget a regulamentben meghatározott előírásoknak és ezért elrendeli az összes rabbi katonai helyzetének felülvizsgálását.

— MIT KELL PALESZTINÁBAN KÜLÖN KÖVETELNI. Jeruzsálemből jelentik: Kuk főrabbi az elmúlt héten nyílt levelet intézett Palesztina zsidóságához, amelyben lángoló szavakkal foglal állást az olyan elemek ellen, akik Palesztinában nem viselkednek szent vallásunk előírásai szerint. A cionista főrabbi nyílt levele főként a fiatal chalucokhoz és cionista vezetőikhez szól. Nyílt levele végén 3 konkrét pontban foglalja össze Kuk főrabbi követelését: 1. A szombat és ünnepnapoknak legalább a nyilvánosság előtti megtartása. 2. A nem rituális népkonyhák és munkásélelmézők haladéktalanul becsukandók s helyettük kóser népkonyhák s munkásétkezdék állítandók fel. 3. Többé ne forduljon elő, hogy Peszáchkor chómecz élmelezést adjanak zsidók számára. — Hogy ezt nyílt levélben kell követelni, jellemző a helyzetre.

— „KEMÉO” A SPANYOL KIRÁLYNŐ NYAKÁN. A most száműzött spanyol királynőnek, Ennának a nyakán egy amulett (keméo) van, amely egy Mogéndóvidből áll, melynek közepén „Mazol” szócseka van aranybafoglalva. Mindenesetre érdekes, hogy a spanyol királynő, aki-

nek elődjei száműzték hazájukból a zsidókat, egy zsidó amulettel visel.

— SZÉFER A VILÁG VÉGÉN. Amerika „United Synagogue” szervezete a napokban küldte az első széfer-tórárt a Hawaii-szigeteken nem rég alakult zsidó hitközségnek. A Tóra előállításának költségeit a „Bnei Berit”-páholy által Honolulu-ban eszközölt gyűjtésből fedezték, a legutolsó főünnepi i-tentisztelet után, amelyeket első ízben tartották meg Hawaii szigetén.

— HALÁLESET. Nagy veszteség érte a paksi orth. hitközséget. Egyik nagy tiszteletben álló, oszlopos tagja, Rosenbaum Ignác elhunyt, 74 éves korában. A megboldogult régebben elnöke volt a hitközségnek, a chevranak és 3 évtizeden át az iskolaszék elnöke volt. Temetése impozáns részvét mellett ment végbe. Kerpl Ignác h. rabbi meghatóan esztelte az elhunytak érényekben gazdag pályafutását. Utána Müller Adolf, Weisz Ábrahám, Raab Frigyes (veje) és Kohn Viktor bucsuztatták az immár megboldogult, puritán jellemű férfinak a jótékonyág és a köz érdekében kifejtett önzetlen működését. Áldás emlékére.

— HOFFMANN NACHMAN z. l. régi, jóhírnevű orthodox vendéglős. Bpsten, hosszú betegség után jobblétre szenderült. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. — הנצחיה

— A BERETTYÓUJFALUSI T. B. ujonnan választott tisztikara: Blum Sámuel elnök, Öhlbaum Jenő alelnök, Weisz Mór gondnok, Kepes Imre pénztárnok, Strauszmann Salamon ellenőr. Választmányi tagok: Fränkel Márton, Blum József, Fränkel Jenő, Blum Jenő, Reich Márton. T. b. előadó: Blum Sámuel.

Grado tengeri fürdő CONTINENTAL PENSIÓ orth. כשר!

A „Verein zur Förderung ritueller Speisehäuser”, Hamburg, felügyelete alatt.

Kényelmes szobák, vízvezeték, első-rangú konyha, mérsékelt árak.

Meleg édesvíziürdők!

Kérjen prospektust!

LEOPOLD MAJER, GORIZIA.

(Italien)

— PÁSZTÓRÓL jelentik: Sulyos gyász érte Rubin Ferenc hitközségi tisztviselőt, neje, szül. Appel Rózi elhunytával. Gyászbeszédet tartottak Lissauer rabbi helyettes, sógora Hutterer Mór, az óbudai Chevra Kadisa titkára és Móses Dávid rabbi-jelölt. Az elhunytban Appel Illés a rákospalotai hitközség kultuszelőjárója nővérét gyászolja.

— FELHIVÁS AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁG NÉLKÜLIEKHEZ. A háboru befejezése után 12 évvel még mindig sok ezer ember nem tudja, milyen állammal polgára. Ez a körülmény megszámlálhatatlan családnak rettenetes szenvedéseket okozott már. Ez indította a nemzetközi női ligát arra, hogy ebben az irányban interveniáljon s az egyes államokat belátásra bírja. A liga Genfben székel s egyik bizottsága kizárólag az államnélküliek problémájával foglalkozik. A liga a szükséges statisztikai anyag elkészítése céljából felhív mindenkit, akinek állampolgári tekintetben nehézségei vannak, hogy küldje be személyi adatait e címre: *Ligue Internationale des Femmes pour la Paix et la Liberté*, 12, rue de Vieux Collège, Geneve (Suisse).

— A „SOMRÉ SABOSZ” (OSZOSZ) ingyenes állasközvetítő irodájának új helyisége VII., Kertész-u. 32. sz. alatt van. A Szövetségnek szóló mindennemű értesítés, levél stb. ezentul fenti címre küldendő.

— SIRKŐAVATÁS NYITRÁN. Az egy év előtt elhunyt nyitrai főrabbi, R. Aharajm Katz siremlékét ünnepélyesen avatták föl május hó 3-án. Az első beszédet a temetőben Tigermann érsekújvári főrabbi tartotta, majd Abeles sallói főrabbi hódolt a megboldogult barátjának. Utána a hitközség disztermében dr. Klein nürnbergi főrabbi beszélt, aki még az elhunyt apjának tanítványa volt. Az Aguda kegyeletét Jakobsohn (Hamburg) tolmácsolta. Este szijüm volt, amelyen felszóllaltak: Fischer főrabbi (Sárvár), Löwy Hermann (Érsekújvár), Vorhand rabbi (Nyitra)

— SZIJUM TOKAJON. A megboldogult Strasser Akiba főrabbi z. c. l. Jahrzeit-ján, Ijor 21-én a tokaji sasz-chevra szokásos évi saszsizjümöt rendezett. A szüedász mezívó során sebbnél-sebb Tórabeszédeket tartottak: Jungreisz Nándor főrabbi, Strasser Sámuel tiszafüredi főrabbi, Moskovics Salamon dájén, StrasserNáthán (Hajdudorog), Frenkel Dezső, Engel Sándor (Tokaj).

A felekezeti lapokból

Az „Országos Egyetértés” vezércikkei irt az orthodoxia és neológia közös érdekeiről. Miután a neológia vallási életét és ugynevezett zsidó kulturáját kemény kritikával illeti, megállapítja, hogy az orthodoxiának és neológiának békében kell élni — kifelé.

Amit lapársunk a neológia belső életéről mond, az nem tartozik reánk. Amit pedig a békéről mond, az igaz, de nem kell annyira hangsúlyozni, mert nézetünk szerint ezt a békét semmi sem veszélyezteti s így nem is kell propagálni.

A „Zsidó Szemle” egy régebbi beszélgetést közöl, amelyet a szerkesztő Frankl Adolf felsőházi taggal folytatott. Az orthodox országos elnök azt fejtegette, hogy — az ellenfél előtt is — az igazságot finom, művelt formában kell hirdetni s ezt a szabályt találta kifejezve a talmudban, ahol azt olvashatjuk, hogy két vitatkozó érvelését végighallgatta a Mester és azután az egyik felé fordulva így szólt: „jófo omárto, vechén halócho — szépen mondtad és így is kell dönteni”, azaz nemcsak az igazság a fontos, hanem hirdetési módja.

A „Szombat” nagy hévvel támad neki annak a tervnek, hogy a pesti hitközség le akarja építeni kaszuisz-üzemét és egyesülni akar az orthodox hitközséggel, húsellátási tekintetben.

Kuriózumképen felemlítjük, hogy egy római katolikus mérsáros, aki 20 év óta árulja a neológ húst, nyílt levélben fordul óbudai Freudiger Ábrahám orth. hitközségi elnökhöz, hogy ne járuljon hozzá a tervhez.

Mielőtt sirkövet (t-מנכה)

vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést

RÓNA SÁNDOR sirkőgyárából, NYIREGYHÁZA,

Telefon 219.

Orth. templom közelében.

Kizárólag egyedül orthodox kóser

WEISZ MÓR keksz, teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: József 423-65.

Felhívás! Értesitem igen t. vevőimet, hogy keksz-gyártmányaimat minden fogyasztó részére hozzáférhetővé teyem és hogy a közönség **kizárólag orthodox felügyelet alatt álló** kekszet vásárolhasson, áraitam leszállítottam:

5 kgr. rendelésnél postán utánvétellel kilója P 1.10

— **A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt** —

Pályázatok

BÉKÉSCSABAI ORTH. IZR. KOZSÉG שומת שמש -ra pályázatot hirdet. Pályázótól gkivántatik, hogy מנקר és jó חמל is legyen s hogy a felesége a קמ -t kezelje. Három elismert orth. rabbitól קבלה-val rendelkező pályázók, 40 éven aluli magyar állampolgárok, kik a magyar nyelvet szóban és írásban jól birják, küldjék be alulírott elnökhöz ajánlataikat, családi állapotuk megjelölésével. Fizetés megegyezés szerint; utiköltés csak a megválasztottnak térítetik meg. Az állás azonnal elfoglalandó.

Békécsaba. Stern Armin hitk. elnök.

GRADO Adriatengeri fürdő

Pensio Grünglas és Paradies gyermekotthon villa Maricchio
Orth. כשר elsőrendű magyar és bécsi konyha, központi fekvés, teljes komfort. Gyermekeket illetőleg jelentkezések május hó 20-ig. Kiváló alkalom orvosi és pedagógiai felügyelet mellett zsidó gyermeknyaralásra.

Teljes napi pensio P 8.—
Kשרות-referenciák a „Hamburger Verein“-nál.

Okvellen kérjen prospektust!

Tátralomnic! MagasTátra!

Egyetlen szigoruan megbízható orth. כשר Pensio a Magas Tátrában. Elsőrangú konyha és kiszolgálás. Tátralomnic egyike a legszebb és legforgalmasabb helyeknek a Magas Tátrában. Egész éven át nyitva.
SCHREIBER MÓR, TÁTRALOMNIC Bugsch Villa.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly

hőigfyodrász Budapest VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betikből 32 fillér.

Házasság

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és táliszszövöde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

27 ÉVES izr. nőtlen fiatalember faszakmából, bármily elhelyezkedést keres, esetleg benősülne „Fás 27” jeligére.

Külféle

GARANTÁLT tiszta, orth. kóser libazsir, 5 kg-os tételekben is, a legolcsóbb árban kapható. Özv. Klein Rudolfné, Kecskemét, Rákóczi-ut 5.

ÓVADÉKKÉPES ügynök képviselést, pénzbeszedőt vagy bárminemű bizalmi állást elvállal, ugy Bpsten, mint vidéken. Ajánlatokat „Tüchtig” jeligére a kiadóba.

GYAKORNOKI állást keres a szűcs, kötött-, szövött- vagy rövidáru szakmában, jómegjelenésű, szerény igényű, szombattartó fiatalember. Cim kettős lappal a kiadóban.

LAURANA WEISS PENSIO fürdő, ABBAZIA mellett.

A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — Elsőrendű orth. magyar konyha. — Napi pensio 25 lira.

Leányok és fiuk nyaralattása. — Felvétel 6 évtől.
A szülők ötödik évi bizalmával — szakszerű, gondos felügyelet, vallásos nevelés, orvosi ellenőrzés és elsőrendű ellátás biztosítva.

Prospektust küld az akció vezetője:
Reichmann Mór tanító, Kecskemét.

Szombat estétől, folyó hó 16-tól

csak rövid ideig
AZ AMERIKAI ZSARGON (JIDDIS) operett társulat vendégjátékával színrekerül: **WOLODKA in ODESS** c. zsidó daljáték
Helyárak 1 P-től 4.80-ig. Vasár- és ünnepnap mérsékelt helyáru előadás
Az esti előadások kezdete 9 órákor.

KOMÉDIA ORFFEUM Jókai-tér 10. Telefon: A. 180-20.

25 ÉV ÓTA fennálló, jól bevezetett cipészüzlet, gépekkel, Budapest legforgalmasabb helyén, betegség miatt eladó. Cim a kiadóban.

JÓ PARNÓSZÓ! Nagyobb vidéki városban levő, szépen berendezett, teljesen felszerelt, fűszer- és csemege nagybani kereskedés (pálinka kicsinyben), amely 10 éve fennáll, 6-8000 pengővel közreműködő vagy csendes társat keres. „Szombaton zárva” jeligére.

GYAKOROLT okl. tanító menne vidékre elemi, polgári és középiskolai magántanulókhöz. Szives megkeresések „Perfekt német és héber” jeligére.

KERESEK azonnalra egy szigoruan orthodox leányt, aki kis háztartás vezetését vállalja. „Jó bánásmódban részesül” jeligére. (Kettős lap).

UTAZÓK FIGYELMÉBE! Értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy *Miskolcon* orth. kóser étkezdémet megnyitottam. Megbízható, szolid árak, pontos kiszolgálás. — Özv. Szabó Ábrahámné, Miskolc, Zsolczi-kapu 14.

ENGEL ORTH. KÓSER étkezdéje, Miskolc, Arany János-u. 11. Menürendszer. Utazóknak nagy árengedmény. Lakodalmakat olcsón vállalok.

„FAVORIT”
fest, mos, tisztít
VI. PAULAY EDE-UTCA 51.
Szombaton zárva.
Értesítésre házhoz küldök.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21

ארטה. כשר אח למהדרין מן המהדרין

LAURANA WEISS PENSIO fürdő, ABBAZIA mellett.

A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — Elsőrendű orth. magyar konyha. — Napi pensio 25 lira.

Leányok és fiuk nyaralattása. — Felvétel 6 évtől.
A szülők ötödik évi bizalmával — szakszerű, gondos felügyelet, vallásos nevelés, orvosi ellenőrzés és elsőrendű ellátás biztosítva.

Prospektust küld az akció vezetője:
Reichmann Mór tanító, Kecskemét.

Szombat estétől, folyó hó 16-tól

csak rövid ideig
AZ AMERIKAI ZSARGON (JIDDIS) operett társulat vendégjátékával színrekerül: **WOLODKA in ODESS** c. zsidó daljáték
Helyárak 1 P-től 4.80-ig. Vasár- és ünnepnap mérsékelt helyáru előadás
Az esti előadások kezdete 9 órákor.

KOMÉDIA ORFFEUM Jókai-tér 10. Telefon: A. 180-20.

אללנטמינע יידישע צייטונג

ב'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Sussmann pesti rabbi:

Sovüajszi gondolatok

Részletek a rabbi ünnep előtti dróságából.

Amidőn az Örökkévaló kinyilatkoztatni akarta a szent Tant, szólott a népnek: Adjatok jótállókat arra, hogy megtartjátok a Tórá. Erre a nép azt felelte: Öseink legyenek a kezesek. Felelt az Ur: Ók tartoznak nekem, báresak önmagukért felelhetnének. Hasonlít ahhoz a kölesönvevőhöz, aki oly kezest hozott, aki — ugyancsak tartozik, ugyanannak a hitelezőnek. Hozzatok oly jó kezeseket, mondta az I-ten, akik nem tartoznak nekem. Felajánlták gyermekeiket s az Ur elfogadta őket s a gyermekek vállalták a Tóra elhanyagolásából eredő büntetéseket.

E midrás alapeszméje, hogy Jiszroél jövendője attól függ, mennyire érzi magát „gyermeknek”, aki jót áll öseiért. A midrás értelmében a Tóra azon szavát: *vajiszjaldü* (származásukat bizonyították) ugy kell értelmezni: „gyermeknek érezték magukat”, kiknek kötelességük hallgatni öseik szavára. Ezért fejti ki a „vajiszjaldü” szóból a midrás bölcsessége a következőt: Amikor Jiszroél megkapta a Tant, a világ többi népei irigykedtek s elégedetlenül mondták: „Miért érdemesítették ezek az I-tenhez való közelségre inkább, mint mi? Felelt erre az Ur: „Hozzatok el ti származási könyveiteket”. — Vajjon ti is képesek vagytok gyermeki engedelmességre?

„I-ten rájukborította a Szináj hegyét s azt mondotta nekik: ha elfogadjátok a Tórá, jó, ha pedig nem, akkor ott lesz a ti pusztulástok.” A *gemoró* e szavai (*Sabosz* 88) még talán sohasem voltak oly időszerűek, mint most. Gondok, küzdelmek, bajok, balsorsok, vesztések, vereségek, eredménytelenségek, nincstelenségek valóságos „hegy-

lánc” nehezedik a lelkekre. Látnjuk: a zsidóság léte és fennállása tulajdonképen csodán alapszik. Jiszroél csak akkor állhat fönn (*vajiszjacsvü*), ha a Szináj lábánál foglal helyet (*beszachtisz hohor*); a Tórával élet jut neki osztályrészül, a Tóra nélkül emberi törvényszerűség és előrelátás szerint elpusztulás.

A Tóratanulás gyengülése kapcsolatos a gyűlölet erejének fokozásával. Ezt a midrás bőlese a Tóra ama zavaiban találja kifejezve: „*Hákajl kajl jáákajv vehajodájim jedé eszov*”, amit a „vov” nélkül van írva, tehát *kal*, könnyűségre, gyengeségre utal) így fordít: „Ha *elgyengül* Jáákajv tanházaiban a Tórá tanuló

hang, Észov keze és hatalma egyre erősbödik.

Idők jele! A megingathatatlanak hitt bécsi bankintézet össze-roppan. Mily ingatag alapon áll a pénz ugynevezett mindenhatósága. Nem érezzük-e ilyenkor Dóvid Hamelech szavának igazságát: „Értékesebb nekem száz tana, mint aranyak és ezüstök ezrei”. Az eset nem illusztrálja-e a misna tanításait, hogy a jötevésebe belefektetett kapitális kamatozik *e világon*, de a tőke maga megmarad a tulvilágra (*vehakeren kajjemesz loajlom habó*) s elsősorban a Tóra-tanulás és a Tóratanulásért hozott áldozat ily elenyészhetetlen tőke.

A kinyilatkoztatás ünnepére

Irta: ÓBUDAI FREUDIGER ABRAHÁM, a bpesti orth. hitk. elnöke.

A Tóraadás fenséges ünnepén, amely a zsidóságot a vallás népévé s a vallásérvök közösségévé avatta, képzeletünk sasszárnyakon elvisz oda, ahová I-ten vitte sasszárnyakon (*voesz oeszchem al kanfé nesórim*) népét, a Szináj hegyéhez: Ott áll a nép a Szináj lábánál. A midrás és a talmud hangoztatja, hogy az azelőtt viszálykodó nép között helyreállott a béke a Szináj hegyénél (*hüszü külom belév echod*). Megálltak a Szináj lábánál. Mindannyian ott állhattak, nem voltak közöttük törődötték, némák, süketek, bicegők, hanem mind — ott állottak. S rájuk borult a hegy — mondja a *gemoró Sabosz*-ban — s hangzott az égi szó: ha nem fogadjátok el a Tórá, pusztulás vár reátok.

Mély gondolatok! Ha Izrael kényszer alatt cselekedett, hol van az érdem? A darsónim egy része (*Jalküt Eliezer, Jiszmach Majsje*) ezt azzal a midrással kapcsolatban magya-

rázza, hogy: I-ten a többi népet, akik a Tórá el akarták fogadni, arra utasítja, „hozzátok el származástok könyveit”. Jiszroél az *ösök*, Avrohom, Jiczchok, Jáákajv ugy nevelték, hogy belső hajlamuk, szent örökségük volt a Tóra megtartása. Csak egy *kis kényszer kellett* s e kis kényszer mellett a Tóra megtartása élvezetüké vált. Ezt Jiszroél csak mint nagy *ösök* utódja érthette meg.

A Szináj-hegy lábánál álló nép lelkének egy fénysugara behatol ma is minden igazi orthodox hitkétség belső életébe. Mert ünnepünk szelleme arról beszél, hogy vallásosságunk alapjául az elődök küzdelmei, törekvései, óhajai, szempontjai iránti szeretetet tegyük meg, hogy erősítsük, éllesszük magunkban az akaratot, az ő szellemi és erkölcsi hagyatékuk megőrzésére s gyarapítására. Önmagunk előtt lebegjen mindenkor a mi genealógiai könyvünk, amelyben meg van írva, hogy *elődeink oly*